

FIRENZE

Een beschrijving geven van wat er in Firenze te zien is, is een hachelijke onderneming. De stad behoort immers tot het kleine kransje van Europese steden die een reisdoel op zich vormen. In verhouding tot haar inwonertal (goed 400.000 in 1990) is deze stad ongetwijfeld de belangrijkste kunststad ter wereld, die moeiteloos de vergelijking kan doorstaan met miljoenensteden als Rome, Parijs en Londen. Om op een min of meer ordentelijke manier de kunstschaten te gaan bekijken die overal elders minstens 1 kwaliteitsster zouden krijgen, heb je eigenlijk een week nodig.

Want hier is één van de grootste avonturen van de (Westerse) mensheid ontstaan: de **Renaissance**. Gedurende 100 jaar heeft deze stad een onwaarschijnlijk grote hoeveelheid kunstenaars van de eerste orde voortgebracht en aangetrokken, die eerst in Italië en later in de rest van Europa de beweging op gang hebben gebracht waarbij de mens (ook de gelovige mens!) opnieuw de maat van alle dingen is geworden. Op die manier maakten zij de cirkel terug rond: na de "donkere" periode van de volksverhuizingen, en de geleidelijke opgang van het Romaans en de Gotiek sloten zij aan bij de beste traditie uit de Oudheid.

In het begin van de 16de E. verplaatste het artistieke dynamisme zich naar Rome, en nog later naar het Noorden, en was het stilaan gedaan met de creatieve en productieve "boom" van het "Quattrocento". Maar de stad heeft er een bijzonder homogeen uitzicht en een onschatbare rijkdom aan kunstwerken aan over gehouden. Nog steeds leeft ze van die explosie van talent: de toeristische sector is veruit de grootste industrie van Firenze! Nog steeds voelt een Florentijn zich anders (beter?) dan de anderen.

We wensen je een aangename kennismaking met de **stad van de Medici's**, en als je ooit nog eens een week op overschot hebt ...

In de oudheid was niet Firenze de belangrijkste plaats in deze streek. Dat was het hoger gelegen **Fiesole** (Faesulae in het Latijn: hier werd Catilina verslagen). Deze stad werd door de Etrusken in de 5de E. v. Chr. gesticht, en is later in het Romeinse Rijk opgegaan. Daar zijn er nog belangrijke Romeinse monumenten zichtbaar (zoals het amfitheater).

In 59 v. Chr. hebben de Romeinen, op de plek waar je de Arno het makkelijkst kon oversteken, een kolonie gesticht met een voorbestemde naam: Florentia, de "Bloeiende".

In de loop van de 13de E. neemt Firenze in Toscane stilaan de leidende positie van Pisa over, en zal tijdens de twee eeuwen die volgen ook de maat nemen van die andere rivaal: Siena.

Uit de op het eerste gezicht gecompliceerde geschiedenis van die periode (de strijd tussen de "Ghibellijnen" - Keizergezinden - en de "Welfen" - Pausgezinden -; later, binnen de partij van de Welfen, de strijd tussen de "Witten" - Bianchi - en de "Zwarten" - Neri -; de snel wisselende

bondgenootschappen, enz.) moeten we enkele krachtlijnen distilleren.

- Zoals in Vlaanderen werden toen hier de eerste breuken in het feodale systeem zichtbaar.

- Zoals in Vlaanderen groeide er een burgerij die de ambitie had de eigen stad te besturen.

- Zoals in Vlaanderen werden toen hier de eerste "oefeningen" gehouden in het kapitalisme (hun munt, de Florijn, was internationaal vermaard: de gulden wordt nog steeds afgekort met Fl.!), en waren er de eerste botsingen tussen kapitaal en arbeid.

- Zoals in Vlaanderen werd een belangrijk deel van de verworven rijkdom geïnvesteerd in "kunst": Masaccio (met wie in de schilderkunst de renaissance startte) is een tijdgenoot van Van Eyck!

Maar, anders dan in Vlaanderen, zal een eigen bankiersfamilie uiteindelijk de macht naar zich toe trekken. De Pitti, Pazzi, Strozzi moeten het afleggen tegen de Medici-familie. Vanaf het begin van de 15de E. zullen leden van deze familie, met slechts enkele korte onderbrekingen, regeren over de stad, en weldra, als hertogen, over heel Toscane. Een dochter uit deze familie bracht het zelfs tot koningin van Frankrijk.

Eén van de periodes, tussen haakjes, van een "ander" bewind waren de jaren 1496-8. De Dominikaner prior van S. Marco, Savonarola vestigde toen een ware "theocratie". Met de steun van het volk trad hij op als een strenge zedenmeester tegen de wereldse vermaken en frivoliteiten van de "upper-class". Hij liet luxevoorwerpen, boeken en kunstwerken verbranden, maar eindigde uiteindelijk zelf op de brandstapel.

Vanaf de 16de E. "dommelt" Firenze in: de hele vooruitgang "verhuist" naar het Noorden. Tot diep in de 19de E. behoudt Firenze zijn 14de -15de -eeuwse uitzicht zo goed als intact. Pas dan worden de muren afgebroken en vervangen door een "ringlaan" (waar hebben wij dat verhaal nog gehoord?...), en worden enkele centrale stadsdelen "gemoderniseerd" (zoals de zone tussen de Piazza della Repubblica, de Piazza del Duomo en de Piazza della Signoria).

Toch is Firenze een merkwaardig homogene stad "op mensenmaat" gebleven, en is het aangenaam wandelen tussen palazzi en huizen met vergelijkbare kroonlijsten, zonder schreeuwerige lichtreclames en enerverend verkeer.

Er is hoger gesproken van een indrukwekkende reeks kunstenaarspersoonlijkheden die zich in Firenze ontplooid hebben. Pas als je (een selectie van de meest beroemde) namen op een rij ziet, dringt dat ten volle tot je door:

- de schrijvers Dante, Boccaccio, Machiavelli
- de schilders Cimabue, Giotto, Masaccio, Fra Angelico, Filippo en Filippino Lippi, Ghirlandaio, Paolo Uccello, Botticelli, Rafaël, del Sarto
- de beeldhouwers Ghiberti, Donatello, Andrea en Luca della Robbia, Cellini

■ de architecten Arnolfo di Cambio, Brunelleschi, Michelozzo, Alberti, Vasari

■ en figuren die op alle terreinen actief waren, als Michelangelo en Leonardo da Vinci.